

تحقق دموکراسی، هیچ قرابتی با قدرتمندان فعلی در عراق ندارد!

مهرنوش کیان

همکاری های اطلاعاتی می کرد. سیا وی را برای محدود تر کردن نقش چلبی تحت حمایت خود قرار داد. برای درک اهمیت این مهره برای آمریکا همین بس که بدانیم وی با فشار رسمی آمریکا (برمر کاندیداتوری آقای شهرستانی را شدیداً رد کرد) و براهیمی رئیس هیئت اعزامی سازمان ملل در این پست قرار گرفت. براهیمی بعداً از پست خود به دلیل عدم توافق با سیاست های اتخاذ شده استعفا کرد و در مصاحبه ای با مجله گرین لفت گفت: "مطمئنم کسی ناراحت نمی شود که بگویم آقای برمر دیکتاتور عراق است. او پول دارد، حق امضا دارد و چیزی بدون توافق وی انجام نمی شود."

در یک همه پرسی در عراق از طرف نیویورک تایمز حدود ۴۰ درصد عراقی ها با علوی مخالف هستند. رابطه او و سیا و حمایت های مستقیم دولت بوش نمایانگر جایگاه سیاسی وی است. کنث پولاک تحلیل گر جنگ ایران و عراق در باره علوی در نیویورک تایمز ۹ ژوئن گفت "دزدی را بفرستید که دزدان دیگر را دستگیر کند."

۳. مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق

The Supreme Council for Islamic Revolution in Iraq (SCIRI)

مجلس اعلای رهبری آیت الله محمد باقر حکیم پسر آیت الله محسن حکیم که در سال ۱۹۵۵ تا ۱۹۷۰ مرجع تقلید شیعیان بود، بنیان گذاشته شد. حکیم خود ابتدا عضو حزب الدعوه بود اما با وجود آن که در ۱۹۶۰ رسماً از این حزب استعفا داد اما همکاری این دو حزب در مسائل مختلف همچنان ادامه دارد. او پس از فرار به ایران در دهه ۸۰ مجلس اعلا را به عنوان حزبی فراگیر که در نظر داشت سازمان های کوچک تر شیعیان را متحد کند تشکیل داد. اختلاف نظر حزب الدعوه و مجلس اعلا بر سر شکل حکومت اسلامی است. هر دو اصل ولایت فقیه به سبک ایران را قبول دارند. مجلس اعلا از ابتدا عمل گرایانه تر با مسائل برخورد کرده و خواهان تشکیل حکومت اسلامی از نوع ایرانی آن نیست. بیاتی یکی از رهبران حزب مستقر در لندن در مصاحبه ای گفت که «در کشوری که اقلیت های دیگر هم زندگی می کنند نمی توان حکومت شیعه برقرار کرد.»

نشان بارز دیگر این عمل گرایی و تلاش برای کسب قدرت رابطه نزدیک آن با آمریکا است. روابط متقابل میان آنها از سال ۱۹۸۹ آغاز گردید. این حزب رسماً در ایران تشکیل و از حمایت رژیم اسلامی

۱۹۹۴ ائتلاف را به شکست کشاند. امروزه چلبی همچنان در راس سازمانی با همین نام قرار دارد. کنگره ملی عراق و شخص چلبی در حال حاضر مورد غضب بخشی از نمایندگان مجلس سنای آمریکا قرار گرفته است. دولت بوش ادعا می کند که یکی از دلایل آغاز جنگ با عراق تکیه بر اطلاعات ارائه شده از طرف این حزب در باره سلاح های کشتار جمعی صدام بوده است. علیرغم این جنگ زرگری چلبی همچنان از حمایت بی چون و چرای نئولیبرال ها برخوردار است.

۲. توافق ملی عراق

Iraqi National Accord (INA)

حزب توافق ملی عراق رسماً در سال ۱۹۹۰ توسط ایاد علوی (نخست وزیر دولت موقت عراق) و با کمک های سیا تشکیل گردید. علوی بر خلاف چلبی با ایده شورش فراگیر از شمال و جنوب مخالف بوده بیشتر به دنبال ترور شخص صدام و ایجاد ناامنی در کشور و در نتیجه فراهم آوردن شرایط سقوط وی بود. او با کمک عربستان سعودی و سیا کودتای نافرجامی بر علیه صدام انجام داد. پس از آن با یک سلسله بمب گذاری در شهرهای مختلف سعی در نا امن کردن وضعیت نمود. در تعدادی از این بمب گذاری ها افراد غیر نظامی کشته و زخمی شدند. نشریه نیویورک تایمز در ۹ ژوئن ۲۰۰۴ نوشت که برنامه دکتر علوی برای ایجاد امنیت بیشتر و قطع بمب گذاری ها «دو پهلو» است. چرا که او خود سابقه درخشانی در این زمینه دارد.

علوی در دهه ۷۰ عضو فعال حزب بعث بود و در دوران دانشجویی اش در انگلیس به عنوان مامور اطلاعاتی مخابرات (ساواک عراق) فعالیت می کرد. در واسط دهه ۷۰ از حزب بعث استعفا داده و به همکاری با وزارت اطلاعات انگلیس پرداخت. علوی برای سیا به دلیل ارتباطات وسیعش با مقامات بلند پایه رژیم صدام از جایگاه ویژه ای برخوردار بود. او همچنین با استخدام متخصصین روابط عمومی از اواسط دهه ۸۰ بطور سیستماتیک به کار لابی در دستگاه دولتی آمریکا و گسترش روابطش با کشورهای عرب منطقه پرداخت.

علوی به همراه صالح عمر ال تکریتی از مقامات بلند پایه دولت صدام که از عراق فرار کرده بود «توافق ملی» را بنیان گذارد. این حزب در ابتدا عمدتاً افسران بعثی ارتش عراق را که کشور را ترک کرده بودند به عضویت می پذیرفت. او از سال ۱۹۹۲ مستقیماً با سیا

نیروی اشغالگر آمریکا بالاخره در پایان ماه ژوئن امسال قدرت را بطور تشریفاتی به دولت موقت عراق واگذار نمود. اما بر خلاف انتظار نیروهای اشغالگر واگذاری صوری قدرت نه تنها به ایجاد امنیت در کشور کمک نکرد بلکه ناامنی را در ابعاد گسترده ای افزایش داده است. اینکه نیروهایی که بر علیه آمریکا مبارزه می کنند چه کسانی هستند و از چه تمایلات سیاسی ریشه می گیرند بحثی جداگانه است. این مطلب تلاشی است برای شناساندن نیروهایی که هم اکنون در قدرت سهیم هستند و یا امیدوارند در آینده سهمی داشته باشند. در این میان پیشینه درخشان!!! تعدادی از قدرت مداران امروزی نیز روشن تر خواهد شد. نگاهی کوتاه به این گروه بندی ها، دشواری همراهی و همکاری نیروها را بدون در نظر گرفتن وابستگی های آنان برای ایجاد دولتی یکدست که بتواند مشکلات عظیم موجود را حل کند نشان می دهد.

۱. کنگره ملی عراق

Iraqi National Congress (INC)

احمد چلبی رئیس سابق بانک پترا در اردن و شهروند انگلیس در سال ۱۹۹۲ در منطقه کرد نشین عراق با دعوت از گروه های مخالف صدام ائتلاف بزرگی را تشکیل داد. چلبی پس از سال ها ارتباط نزدیک با سیا و دولت بوش پدر با هدف متحد کردن نیروهای اپوزیسیون و حمله گاز نبری از شمال و جنوب و بالاخره از میان بردن صدام این ائتلاف را بنیان گذارد. در این کنگره سه نفر در کمیته مرکزی ائتلاف انتخاب شدند: بدر العلما یکی از رهبران میانه رو شیعه که کمتر شناخته شده است، ژنرال سابق حسین نقیب و مسعود بارزانی. چلبی به عنوان رئیس این کمیته انتخاب شد. نیروهای دو حزب کرد در شمال، ارتش رسمی کنگره ملی را شکل دادند. در این ائتلاف نیروهای شیعه مثل مجلس اعلای انقلاب اسلامی در کنار گروه های سنی مذهب همکاری می کردند. در همان سال همزمان آمریکا و انگلیس با ایجاد مناطق ممنوع پرواز تلاش کردند فعالیت نیروی هوایی صدام را کاهش داده مناطق آزاد کرد نشین در شمال و شیعه نشین در جنوب ایجاد کنند. با شکست بوش و روی کار آمدن کلینتون سیاست آمریکا در برابر عراق تا حدی تغییر کرد و چلبی از حمایت عملی کمتری برخوردار گردید. همچنین زردو خوردهای دو حزب کرد با یکدیگر و دیگر گروه بندی ها بر سر سهم بیشتر در قدرت نهایتاً در سال

است. مناطق تحت نفوذ این حزب بیشتر در شمال عراق و در مرز ترکیه قرار دارد. بارزانی خواستار خودمختاری برای کردها است. حزب دمکرات روابط نزدیکی با آمریکا داشته و بر سلاح های ارسالی از طرف اسرائیل تکیه دارد. بارزانی در مصاحبه ای با فرانکفورتر روندشاو در ۱۶ سال ۲۰۰۳ گفت که با ورود نیرهای بین المللی برای تضمین صلح در عراق مخالفتی ندارد. همچنین در همان مصاحبه تمایل خود برای شرکت پیشمرگه های کرد به عنوان هسته ارتش نوین عراق اعلام کرد.

دومین حزب بزرگ در کردستان به رهبری جلال طالبانی اتحادیه میهنی کردستان خوانده می شود. طالبانی با رژیم ایران و ترکیه روابط خوبی دارد. موضع او در قبال اشغال عراق توسط آمریکا از اظهارات او در مصاحبه ای با گاردین ۲۲ مارس ۲۰۰۳ آشکار می گردد. او در مورد بلرو بوش اظهار داشت: "تونی بلر سمبل شجاعت، فراست و آینده نگری است. جورج بوش وینستون چرچیل دوم است، قهرمانی که نه تنها عراق بلکه خاورمیانه را از شر دیکتاتورهای آزاد می سازد!"

هر دو حزب حاکم بر کردستان در شورای دولت موقت نماینده داشته و با تضمین آمریکا می توانند هر سیاستی که بر علیه خودمختاری کردها گرفته شود را وتو کنند. رقابت دو حزب کرد برسر گرفتن امتیازات و قدرت بیشتر خود عاملی است که هر کدام این احزاب را به قدرت های مطرح در عراق نزدیک تر کرده است. درگیری های این دو حزب با یکدیگر تا کنون بیشتر از کل حملات رژیم صدام به منطقه کردستان عراق تلفات داشته است.

۷. کنفرانس ملی برای عراقی متحد و مستقل National Conference for an Independent and Unified Iraq (NCUI)

کنفرانس ملی گروهی تازه تاسیس است. در ۱۹ دسامبر ۲۰۰۳ کنفرانسی برای ایجاد ائتلاف میان نیروهای مختلف مذهبی، اقلیت های نژادی و تمایلات ناسیونالیستی و سکولار برگزار گردید. در این کنفرانس ابتدا کمیته ای از دانش پژوهان مختلف برای همکاری تشکیل گردید. به نظر این گروه سیستم در صدی برای شرکت نمایندگان در دولت مثل سیستمی که بر اساس آن شورای موقت تشکیل گردید غلط است و میان اقلیت ها جدایی می افکند برای همین این گروه معتقد به انتخاب مستقیم نمایندگان برای شرکت در دولت از طرف مردم می باشد.

علاوه بر گروه های فوق گروه های کوچکتر و محلی نیز وجود دارند که از شرکت در دولت عراق محروم

آمریکائیان بیشتر مدیون نفوذ آیت الله سیستانی و سپس مجلس اعلا هستند. قابل توجه است که دفتر مجلس در بصره از بزرگترین مراکز آن در عراق است.

محمد باقر حکیم در ۲۹ آگوست در یک بمب گذاری در نجف به قتل رسید. این اقدام به ناسیونالیست های عرب به دلیل همکاری مجلس با نیروهای اشغالگر نسبت داده می شود. رهبری حزب به عبدالعزیز حکیم برادر وی واگذار شده است ولی او از محبوبیت محمد باقر برخوردار نیست. عبدالعزیز حکیم در حال حاضر عضو حکومت موقت و شورای بازسازی ملی است. حزب او وزارت خانه های مسکن، ورزش و جوانان را تحت کنترل خود دارد.

۴. حزب الدعوه

این حزب در سال ۱۹۵۸ از طرف علمای نجف و برای مبارزه با کمونیسم تشکیل گردید. رابطه حزب الدعوه با دیگر احزاب سنی همواره بسیار نزدیک بوده است. همانطور که گفته شد علیرغم اختلاف حزب الدعوه با مجلس اعلا، این جریان همچنان از حمایت های ایران برخوردار است. رهبران آن ابو بلال ال ادیب، عبدالرزاق ال خادمی و دکتر حیدر ال عابدی می باشند. شیوه مبارزاتی حزب از ابتدا با مجلس اعلا متفاوت بود. بر خلاف مجلس، حزب الدعوه نیروی نظامی اش را به صورت میلیشیا شکل داد و به جای برخورد مستقیم با رژیم عراق سعی در ترور صدام داشت. دو اقدام حزب در سال های ۱۹۸۲ و ۱۹۸۷ با حمایت عربستان سعودی به شکست انجامید. این حزب در میان تکنوکرات های شیعه طرفدارانی دارد ولی در میان کل شیعیان از محبوبیت وسیعی برخوردار نیست. در سال های اخیر انشعابات فراوانی در آن صورت گرفته و منجر به تضعیف حزب شده است.

۵. حزب کمونیست عراق Iraqi Communist Party (ICP)

حزب کمونیست عراق یکی از قدیمی ترین احزاب در عراق است. سال ها ممنوعیت و عدم تماس مداوم با داخل عراق و نبود رهبری قوی در داخل منجر به انشعابات مختلف در حزب و تضعیف آن گردیده است. حزب کمونیست علیرغم مخالفت رسمی با اشغال عراق، با آمریکائیان روابط نزدیکی دارد. همین مسئله موجب کاهش محبوبیت آن در اذهان عمومی گردیده است.

۶. احزاب کرد

مسعود بارزانی پسر ملا محمد بارزانی موسس حزب دمکرات کردستان، رهبر دولت در کردستان عراق

برخوردار بوده است. بازوی مسلح آن به نام سپاه بدر توسط سپاه پاسداران تعلیم و مسلح شده است (ارتش بدر مسلح به سلاح های سنگین مثل تانک و توپ است). حتی برخی از رهبران مجلس اعلا در دستگاه دولتی ایران دارای مقام هستند. آیت الله شاهرودی عضو مجلس اعلا رئیس قوه قضائیه در ایران است! در سال ۱۹۹۲ آمریکا مجلس اعلا را به رسمیت شناخت. آمریکائیان با ضمانت چلبی متمایل به برقراری روابط متقابل شدند. حتی در سال ۱۹۹۸ آمریکا مجلس اعلا را در لیست گروه های اپوزیسیون عراقی که می توانند از کمک های مالی آمریکا برخوردار شوند قرار داد. محمد هادی یکی از رهبران عالی رتبه مجلس اعلا در سال ۲۰۰۱ در تهران اعلام کرد که از حرکت آمریکا برای ازمیان بردن صدام استقبال می کنند. در سال ۲۰۰۲ پس از قطعی شدن جنگ، هیئتی به رهبری عبدالعزیز حکیم (برادر محمد باقر)، ابراهیم حمودی و بیاتی (رئیس دفتر لندن) به همراه رهبران پنج گروه اپوزیسیون دیگر به واشنگتن سفر کردند. نتیجه این سفر امکان شرکت در کنفرانس لندن در همان سال و اشغال ۱۵ کرسی از ۶۵ کرسی مجمع موقت حاکم بر عراق بود.

مجلس اعلا از همان ابتدای تشکیل خود با انتخاب شورایی ۱۱۰ نفره از میان اعضای خود در واحدهای نظامی، روابط بین المللی، تبلیغات، اطلاعات و تحقیق، خدمات اجتماعی و امور مالی مشغول فعالیت شد. مجلس از روابط بین المللی بسیار گسترده ای برخوردار است. بزرگترین دفتر آن در تهران و همچنین در شهرهای لندن، دمشق، ژنو، وین و شهرهای منطقه کردستان نیز دفاتری مستقر نموده است. همگی این دفاتر بخصوص در تهران در طی سال های گذشته مانند سفارت عراق عمل کرده و با دیپلمات های کشورهای مختلف رابطه داشته اند. مجلس اعلا با حزب و شخص چلبی نیز رابطه نزدیکی داشته است. در ۱۹۹۱ با شرکت در کنفرانس برگزار شده از طرف چلبی در کردستان در شورش همه جانبه در عراق شرکت کرد. سپاه بدر در همان سال با گذشتن از مرز و ورود به عراق سعی در ایجاد شورش علیه صدام کرد اما با صدمات سنگینی روبرو شد. پس از حمله آمریکا به عراق آمریکا تا سه هفته از ورود به منطقه دیاله خودداری کرد. در این زمان ارتش بدر با ورود به منطقه با نیروهای وفادار به صدام و سازمان مجاهدین خلق درگیر شده و در شهرهای خانقین، مندلی، شرابان و خالیس مستقر گردید. گر چه ارتش آمریکا با ورود به منطقه و درگیر شدن با نیروهای مجلس کنترل را در دست گرفته و سلاح های فراوانی را مصادره کرد اما این گروه همچنان در منطقه از نفوذ بسیاری برخوردار است. سکوت نسبی در جنوب عراق در طی حمله آمریکا و پس از آن را

اطلاعیه

جان صدها پناهنده کرد در ترکیه در خطر است

طی روزهای اخیر صدها پناهنده ایرانی که اکثرا از فعالین سیاسی کرد هستند رسماً و صریحاً توسط مقامات امنیتی ترکیه تهدید به دپورت شده اند.

اغلب این پناهندگان سال ها قبل خود را به دفتر کمیساریای سازمان ملل در شمال عراق (کردستان عراق) معرفی کرده و منتظر انتقال به کشور ثالث بوده اند. اما با تعطیلی دفاتر این سازمان در کردستان عراق و یا توقف نقل و انتقال پناهندگان از سال ۲۰۰۰ به بعد، ناچار گردیدند که برای پیگیری پرونده خود راهی ترکیه شوند و با تحمل مشقات و وضعیت ناامن منطقه همراه فرزندان خردسال و حتی نوزاد در جستجوی راهی برای رسیدن به مکانی امن برآمدند. در ترکیه با مشکلات عدیده ای روبرو شدند. کمیساریای پناهندگی سازمان ملل، در حالی که اکثر آنان صاحب پرونده بودند، از تحت پوشش درآوردن آنان برای بیش از یک سال امتناع کرده است. این مسئله بهانه به دست پلیس و دستگاه امنیتی ترکیه داده است که آنان را تحت فشارهای روزانه و سختی قرار دهد.

این پناهندگان (که از طرف دفتر کمیساریای پناهندگان سازمان ملل در ترکیه و پلیس ترکیه، تحت عنوان پرونده های شمال عراق از آنانم نام برده می شود) طی چهارسال گذشته در شرایط بسیار سخت مالی، روحی و امنیتی قرار گرفته اند. عدم امنیت و کمبود شدید امکانات مالی برای این پناهندگان سخت ترین شرایط را به وجود آورده است.

ماه قبل این پناهندگان از شهر وان به شهرهای ترکیه انتقال داده شدند که این مسئله امیدهایی را در میان آنان برای نزدیک شدن به انتقال نهایی به کشور ثالث برانگیخت. اما طی روزهای گذشته پلیس و مقامات امنیتی ترکیه در شهرهای مختلف به این پناهندگان فشار آورده اند که باید حق اقامت در ترکیه را بپردازند. این هزینه که برای بعضی از خانواده ها تا بیش از هزار دلار می رسد برای این پناهندگان عیرقابل پرداخت است و آنان را در موقعیت بسیار دشواری قرار داده است. و در واکنش به این مسئله ۱۰ تن از پناهندگان به نمایندگی از پناهندگان مقیم شهرهای اسکی شهر، قارمان شهر، اغری و نوشهیر به آنکارا رفته و در دیدار با مقامات ترکیه و سازمان ملل پاسخ روشنی دریافت نداشته اند. پلیس ترکیه به آنان گفته است که سازمان ملل به وعده های خود در قبال شما عمل نکرده و اگر تا چند روز دیگر مبالغ تعیین شده را پرداخت نکنید، به ایران و عراق دپورت خواهید شد. مقامات کمیساریای سازمان ملل در توضیح خود مسئله دپورت را منتفی دانسته اند اما به پناهندگان توصیه نموده اند که مبالغ فوق را پرداخت نمایند.

اکنون این پناهندگان که شمار آنان به بیش از ۱۲۰۰ تن می رسد با شرایط دشواری روبرو شده اند.

ما امضا کنندگان این اطلاعیه همه تشکل ها و سازمان مدافع حقوق پناهندگان و همه پناهندگان ایرانی در خارج کشور را فرا می خوانیم که با تمام امکانات به یاری این پناهندگان بشتابند. کمیساریای پناهندگان سازمان ملل مسئول اصلی جان و سرنوشت و امنیت آنان است. رفتاری که با این پناهندگان شده و می شود با تمام مصوبات و میثاق های بین المللی آشکارا در تضاد است. در حالی که جهانیان جمهوری اسلامی را کماکان خطری برای امنیت و صلح و هم سو با شبکه های ترور و آدم کشی می دانند، تحویل دادن این پناهندگان به رژیم ضدآزادی و ضد دموکراتیک جمهوری اسلامی به بهانه عدم پرداخت حق اقامت، جان آنان را به خطر انداخته و در خدمت تحکیم موقعیت رژیم ترور و سرکوب در ایران است.

اتحاد انقلابیون کردستان

حزب دمکرات کردستان ایران

سازمان اتحاد فدائیان خلق ایران

سازمان فدائیان خلق ایران (اکثریت)

سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر)

کومه له - سازمان انقلابی زحمتکشان کردستان ایران

۲۹ تیر ۱۳۸۳

هستند این حرکت ها مثل گروه مقتدا ال صدر، حرکت دمکراتیک اسلامی، حزب فادیل، سازمان عمل اسلامی و حرکت وفاداران به قانون اساسی از طیف وسیع طرفداران برخوردار نیستند.

همانطور که از مجموعه فوق دیده می شود سال ها دیکتاتوری مهر خود را بر همه ارکان هایی که می توانند دمکراسی را توسعه بخشند زده و مردم عراق به هزاران تکه تقسیم شده اند و هر کدام معتقدند که نسخه لازم برای بیماری مملکت را فقط خود در دست دارند. از طرف دیگر آمریکائیان می خواهند حکومتی آمریکائی ماب از طریق گماشتن تعدادی مهاجر عراقی که سال ها در انگلیس و آمریکا زندگی کرده اند ایجاد کنند. «کوندولیزا رایس» یکی از مشاورین بوش در مصاحبه ای گفته بود که ما می خواهیم "فکر مردم عراق را عوض کنیم"!

با توجه به اینکه تمامی مراکز کلیدی اقتصادی در دست آمریکائیان و یا عوامل وفادار به آنان است حکومت موقت نقشی به جز فراهم آوردن شرایط مناسب برای ادامه و تثبیت برنامه های آمریکا ایفا نمی کند. مردم عراق به حکومت موقت اطمینانی ندارند و در عین حال آلترناتیو فراگیر و قابل قبولی نیز در اختیارشان قرار ندارد.

هویت مردم عراق آگاهانه بر اساس خطوط مذهبی و نژادی تقسیم گردیده است و چنین تقسیماتی هر چه بیشتر تمایلات کوتاه بینانه قومی را تقویت خواهد کرد. برقراری دمکراسی واقعی در چنین فضایی نه تنها ممکن نیست بلکه بیشتر از همیشه دور از دسترس به نظر می رسد.

منابع مورد استفاده:

Al-Ahram Weekly

New York Times

Washington Post

Guardian

Wiafaq.com

Middle East Intelligence Bulletin

Die Zeit

لطفا نظرات و انتقادات خود را به آدرس

Mehrnoosh_kian@yahoo.com

بفرستید.